

בעזרת ה' יתברך

ספר
מגדל נאה

פרשת כי תשא

מאת
נפתלי אהרן וקשטיין

ספר מנדל נאה

מאת
נפתלי אהרן וקשמיז

פרשת כי תצא

אובל", ואילו האותיות האחרונות של המשת התיבות הראשונות של הפסוק, "בי תצא למלחמה על אויבך", הם, "אבילה", ומכאן מקור נחמד לדברי הרד"ק בספר "השרשים" (ערך "לחם"), שהתיבות "לחם" ו"מלחמה", שניהם משורש אחד הם, ופירושם שורש תיבת ה"לחם" על כל צורותיה, הכל הוא מאותו היסוד והשורש של תיבת "מלחמה", שהם שלוש אותיות השורש, ל' וח' ומו', והוא, מאחר שבניהם לנו עושים פעולה שווה, דהיינו, שצד אחד מבקש לאכול בחרבו את הצד שבנגדו, ע"כ.

ועל פי דבריו יש לפרש את מה שמלאנו בתורה אלל היוצאים למלחמה, שהם אינם רואים את הלך שנגדם בבני אדם, אלא בדבר מאכל כלכל, והוא מה שנאמר (במדבר י"ז ט'), "ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם", ופירש רש"י, "נאכלם כלחם", ועוד נאמר, "ואכלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נותן לך" (דברים י"ז ט'), ועוד פסוקים רבים כיוצא בזה, והוא, על פי הכלל שעמד לנגד עיני הרד"ק בכל חיבוריו הנודעים, שלא נמלא בשפת לשון הקודש שיהיו שורשים דומים זה לזה בשתי תיבות שהם בעלי

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שביו (דברים כ"א י'), הנה, האותיות הראשונות של ששת התיבות הראשונות של הפסוק, "בי תצא למלחמה על אויבך ונתנו", הם, "עת אובל", ואילו האותיות האחרונות של המשת התיבות הראשונות של הפסוק, "בי תצא למלחמה על אויבך", הם, "אבילה", ומכאן מקור נחמד לדברי הזוהר הק' הנודעים (דברים פרשת עקב 97 ע"ב ע"א דרע"א מהימנא), שהעת של האבילה היא כמו עת של מלחמה, ואמרו שם, "דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין, שעת אבילה, שעת מלחמה", וכל הרמז בתיבות "אבילה" ו"עת אובל", שכן מלאנו כלשון הכתוב, שזמן ה"אבילה" נקרא בשם "עת האובל", וכמו שנאמר (רות ב' י"ד) "ויאמר לה בועז לעת האובל גושי הלום ואכלת מן הלחם וגו', והוא רמז נפלא בס"ד.

* * *

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שביו (דברים כ"א י'), הנה, האותיות הראשונות של ששת התיבות הראשונות של הפסוק, "בי תצא למלחמה על אויבך ונתנו", הם, "עת

שתי משמעויות נפרדות, וכן כאן, הגם שלכאורה היה מקום לתמוה, שהרי לפנינו שתי משמעויות שונות בשתי תיבות שונות, ואף על פי כן שניהם שווים הם באותיות השורש שלהם, והם, התיבות "לחם" ו"מלחמה", ועל כן פירש כנ"ל, ובלשון, "וכל לחם, עניינו, כלל לכל מאכל, והרגל הלשון הזה על הלחם, יותר משאר המאכלים, לפי שהוא עיקר מאכל האדם, וכן, מאשר שבמה לחמו (בראשית מ"ט כ'), כולל כל מאכל, כלומר, כל מאכל שתולא ארצו, יהיה שמו, והכלל, כי כל לחם, עניינו, מאכל, וכן מזה הענין, מלחמה לה' בעמלק (שמות י"ז ט"ז), לפי שיש במלחמה מאכל החרב מזה ומזה", עד כאן דברי פי חכם חן, ושפתים יסקו.

הקרבן על שם הלחם, אבל שאר קרבנות, יש הרבה קרבנות שלא היה בהן לחם, והוא חמינא לכל מקרי הסעודה על שם הלחם, לכך פירש, דגם באן נקראת הסעודה על שם הלחם, דכיון לסעודה שיש בה לחם, נקרא על שם הלחם, מהשתא כל סעודה בעולם נקרא על שם לחם", עד כאן דברי פי חכם חן, ושפתים יסקו.

ועוד יש לנו להוסיף לעת ובינה, שדברי הרד"ק הללו, יש לנו אסמכתא נפלאה לדברי הזוהר הק' הנודעים (דברים פרשה עקב דף רע"ב ע"א ברעיא מהימנא) והנזכרים לעיל, שאותה העת של האבילה, הרי היא כמו עת של מלחמה, וכמו שאמרו שם, "דהבי אוקמוה רבנן דמתניתין, שעת אבילה, שעת מלחמה", והרי לנו כאן "ראיה מהימנא" בס"ד.

* * *

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שביו (דברים כ"א י'), הנה, ידועים ומפורסמים הם דברי ה"בעל הטורים" בפרשת כי תשא, על הפסוק (שמות ל' י"ב) "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כפר נפשו", וז"ל, "ונתנו, אם תקראנו למפרע, יהיה גם כן ונתנו, לומר לך, כל מה שאדם נותן לצדקה, יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום", ע"כ, והנה, גם כאן יש לנו בפסוק את תיבת "ונתנו", הגם שכאן היא בניקוד שונה, אולם סוף כל סוף גם תיבת "ונתנו" הלזו נקראת היא משני הצדדים.

ונראה לרמז בזה בס"ד, שגם כאן יש לנו התחייבות כפולה משני צדדים, והגם, שעל פי פשוטו, כל הפסוק בלשון

ומה שכתב שם הרד"ק בטעם הדבר שכל מאכל קרוי לחם, שהוא "לפי שהלחם הוא עיקר מאכל האדם", כן הוא אכן לעתו של הרד"ק, אולם דברי אחרים מרבותינו ז"ל, מלאנו דברים דומים לדבריו אך שונים במעט, והוא, שה"לחם" וה"אבילה" הנזכרים במקרא, הוא שם כללי ל"סעודה" ולכל דברי מאכל, ובמקום שהכוונה היא ל"לחם" ממס, מלכך לה הכתוב תיבת לוואי, כמו, "פת לחם", "בבר לחם", "חלת לחם", וכדומה, ורק בלשון המשנה ובלשון חכמים, שם נשתנו הדברים, (עיון עבודה זרה דף כ"ח ע"ב ובתוספות במסכת יומא דף כ"ה ע"א ד"ה נוטל מנפת), ושם, ה"לחם" היינו "לחם" ממש, והנה, על הפסוק (ויקרא כ"א כ"א) "את לחם אלקיו לא יגש להקריב", פירש רש"י, "בל מאכל קרוי לחם", ופירש שם זקנינו המהר"ל בספרו "גור אריה" את דבריו, וז"ל, "מה שהסעודה נקראת על שם הלחם, היינו, שיש בסעודה גם כן לחם, וכך יש בתמידים, מנחות, שהוא לחם, ונקרא כל

למלחמה, אלא מיוחס, כדי שתהא זכות אבותם מסייעתם".

והנה, אמרו חכמים (שם במשנה), ש"אין בודקים מן המזבח ולמעלה", דהיינו, שאם נמלא רשום על אחד מאבות אבותיו של הכהן, שהוא שימש על גבי המזבח, אין צריך לדקוק מאותו כהן ואילו, שמאחר ששימש על גבי המזבח, בידוע שכהן מיוחס היה, וכך היו צודקים גם את אלו היוצאים למלחמה, וכמו שכתב הרמב"ם (שם), "ואסטרטיא של מלך, פנקס הגייסות שהיו יוצאים למלחמה עם מלכי בית דוד, לפי שהם לא היו מוציאים למלחמה, אלא מיוחס, כדי שתהא זכות אבותם מסייעתם", ע"כ.

ומקורו בדברי חכמינו ז"ל, אשר שצחו ורוממו את המיוחסים, ודברו רבות צמעלת שמירת סדר היוחסין, עד שאמרו (קידושין 97 ע"ו ע"ב) על דברי המשנה ש"אין בודקים מן המזבח ולמעלה וכו' ולא מן הדוכן ולמעלה", וכנזכר למעלה, "רבי חנינא בן חנניאל אומר, אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך, אמר רב יהודה אמר שמואל, בחיילות של בית דוד, אמר רב יוסף, מאי קרא (דברי הימים א' ז' מ'), והתייחסם בצבא במלחמה, וטעמא מאי, אמר רב יהודה אמר רב, כדי שתהא זכותן וזכות אבותם מסייעתן", ע"כ, וכמו שפירש רש"י שם, וז"ל, "ששם היו יושבים, בלשכת הגזית, היו יושבים סנהדרין, מתמיד של שחר, עד תמיד של צון הערבים, ומייחסים את הכהנים והלויים, להבדיל פסולים מן העבודה, ומן הדוכן, וכו', בחיילות של בית דוד, שהיו באים בחלוקה חודש בחודש, וחוזרים חלילה, והוא לשון איסטרטיא, וכותבים בשמות, משפחת פלוני ופלוני בחודש פלוני, והיו

"אם" נאמר, כלומר, אם תלא למלחמה ויתן לך ה' נלחון, ואם תלחית ותצא משם גם שבויים מאויבך, אזי תלע, שיש ליניס מיוחסים שעליך לקיים אותם, אם תמצא ביניהם אשת יפת תואר ותלכה לשאת אותה לאשה, כרם, כנר התבאר בספרי הדרש והרמז, שהפסוק הזה בלשון הבטחה נאמר, דהיינו, שכאשר תלא למלחמה, אזי מובטח לך שיתן ה' אלקיך את אויבך בידך, ושביית שבוי, ושהוא מעין מה שכתב רש"י על הפסוק (דברים ט"ז ט"ו), "והיית אך שמח", וז"ל, "לפי פשוטו, אין זה לשון ליווי, אלא לשון הבטחה", ע"כ.

ומעתה יש לפרש צ"ל, שדבר זה נרמז כתיבת "ונתנו", שהרי אם תקראנו למפרע, הרי היא תישאר גם כן כתיבת "ונתנו", לומר לך, שכאשר ילאו בני ישראל למלחמה נגד אויביהם, יחזור וישוב אליהם ברכת שמים ממעל, וינצחו במלחמה, ויתן ה' את אויביהם בידיהם, והוא רמז נפלא צ"ל.

* * *

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך ושביית שבוי (דברים כ"א י'), הנה, צבית המקדש, בלשכת הגזית, היו חכמי הסנהדרין יושבים ובודקים את טהרת היוחסין של היוצאים למלחמה, וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל (פירוש המשניות קידושין פ"ק ד'), ש"הסנהדרין, היו מלאכתם לבדוק כל כהן, קשר, עובד, וסנמלא בן פסול, מרחיקים אותו, וכמו כן, הדוכן שהיו אומרים עליהם הלויים לשיר, צודקים, ואחר כך מעלים, וכמו כן, הסנהדרין, לא היו אלא כהנים לויים וישראלים מיוחסים וכו', ולא היו מוציאים

זהירם לייחסם מבל מום, כדמפרש, שתסייעם זכות אבותם במלחמה, ע"כ.

והנה, מאלנו כאן בס"ד רמז נחמד לדבר זה, שהיואלים למלחמה לריכיס שיהיה לכל אחד מהם "ספר יוחסין", ורק באופן זה יוכלו לקיים "כי תצא למלחמה על אויביך", שכן, תיבת "תצא" (תצ"א), עולה בגימ' כמנין התיבות "בספר היוחסין" (תצ"א), להיינו, שרק "בספר היוחסין", להינו, רק אם הוא או אחד מאבותיו נמלאים רשומים "בספר היוחסין" שבלשבת הגזית, רק באופן זה הם רשאים ללכת למלחמה, וכנ"ל, והוא רמז נפלא בס"ד.

ועוד נראה לרמז דבר זה בס"ד במקרא שכתוב (תהלים כ"ז ג'), "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח", והרי אלו היואלים למלחמה לריכיס שיהיה לכל אחד מהם "סדר יוחסין", וכאמור, והו מה שנרמז כאן בתיבת "בזאת" (תצ"א), שהיא עולה בגימ' כמנין התיבות "בסדר יוחסין" (תצ"א), להיינו, שאם תקום מלחמה על בני ישראל ח"ו, אזי ישימו מבטחם בה', שיזכו לנצח את אויביהם על ידי אותם שנבחרו על ידי הסנהדרין, לאחר שדקו אותם בספרי היוחסין אשר בלשבת הגזית, ונמלא שהם מוכתרים "בסדר יוחסין".

* * *

והנה, ידועים ומפורסמים הם דברי ה"חובת הלבבות" (שער חמישי שער יחוד המעשה), שכתב, וז"ל, "ואמרו על חסיד שפגע אנשים שנים ממלחמת אויבים, ושללו שלל אחר מלחמה חזקה, אמר להם, שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל, התעתדו למלחמה הגדולה, אמרו לו,

ומה היא המלחמה הגדולה, אמר להם, מלחמת היצר והייליו", ע"כ, ועל פי זה יש לרמז גם בדברי רש"י, שפירש כאן, בלשוננו, "לא דיברה תורה אלא בנגד יצר הרע", והוא מלשון הגמרא במסכת קידושין (דף כ"א ע"ב), שהגם שכוונת חכמינו ז"ל היא על היצר הרע שמתעורר באדם היוצא למלחמה ורואה בין השבויים אשת יפת תואר, ברם, יש לפירש עוד על פי דבריו של ה"חובת הלבבות", להיינו, ש"לא דיברה תורה" כאן על המלחמה הקטנה, "אלא" על המלחמה הגדולה, שהיא המלחמה "כנגד היצר הרע", וכנ"ל.

ונמצא על כל פנים, שלימוד התורה וקיום המצוות והעסק בעבודת ה', כל אלו נחשבים למלחמה, והנה, על פי האמור למעלה על אלו הרשאים לצאת למלחמה, נמלא, שהתנאי למי שמצק לעבוד את ה', הוא כמו שאמרו על היוצאים למלחמה, שהם לריכיס להיות מיוחסים ולהביר את יחוסם, ולכאורה יש לשאול גם כאן כלשון הגמרא שם, "טעמא מאי".

ונראה לבאר בס"ד על פי מה שכתב החסיד רבינו יונה בתחילת ספרו "שערי העבודה", וז"ל, "הפתח הראשון הוא, שידע האיש העובד ערך עצמו, ויכיר מעלתו, ומעלת אבותיו, וגדולתם ותשיבותם וחיבתם אלל הבורא יתברך, וישתדל ויתחזק תמיד להעמיד עצמו במעלה ההיא, ולהתנהג בה תמיד, בכל יום ויום יוסיף אומץ לקנות מעלות ומדות אשר יתקרב בהם לבוראו וידבק אליו, ואם היה ראשיתו מצער, אחריתו ישגה מאוד", ע"כ, ונמלא, שעל מנת שיכליח לעבוד את ה' כראוי, עליו להביר את מעלת אבותיו, ולהשתוקק ללכת

בדרביהם, וכמו שכבר הרחבנו על כך לעיל ("מגדל נאה" לפקשת אחריו), בטוב טעם ולעתה, ובליון מקורות נוספים לכך, עיי"ש.

* * *

והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור, כי את הבכור בן השנואה יביר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו כי הוא ראשית אוננו לו משפט הבכורה, (דברים כ"א ט"ז י"ז), וכתב ה"בעל הטורים", "לתת לו פי שנים, כשזיל שהוא נוטל פי שנים, יש צאותיות של בכור ענין בפולות, האות ב', כפולה על האות א' שלפניה, וכן האות ב', כפולה על האות י' שלפניה, וכן האות ר', כפולה על האות ק' שלפניה, והאות ו', נכתבת בפולה, שכותבים אותה שני ווי"ם", ע"כ, כלומר, שמאלנו במספרם של האותיות ב' ו' ור', שהם כפולות זמנין הגימ' שלהם מהאותיות שקדמו להם בסדר הא"ב, והם, האותיות א' וק' וי', ואלו האותיות א' וי' וק', ואלו האותיות ו' שכתבת "בכור", הגם שהיא איננה בפולה במספר הגימ' שלה על מספר האות ה' שלפניה, זרם, בכל זאת יש בה גם צאות ו' ענין של בפילות, שכן, כאשר היא נכתבת עם אותיות המילוי שלה, באופן זה, "וו", הרי שהאות ו' היא בפולה, ונמלא מעתה שכל האותיות של תיבת "בכור", יש בהם זכום ענין של בפילות, שזה נרמז בתיבות "פי שנים", וכנ"ל.

אלא שצאמת תמוהים קלת דברי ה"בעל הטורים", שהרי תיבת "בכור" כתובה בספר תורה שלנו כשהיא חסרה, ואין נמלא כלל האות ו' בתיבת "בכור" שצספר תורה, ונמלא אס כן, שכל האותיות של תיבת "בכור", כולם צאמת

בפולות על מספר האותיות הצאים לפניהם, ואס כן, אין לריך כלל לחוק מאומה צביאור הבפילות שצאות ו', ושמא היה לו ל"בעל הטורים" נוסחא אחרת בספר תורה שלו, וכמו שמאלנו כן ב"בעל הטורים" בתחילת הפרשה, כאשר הוא מדייק שם בתיבת "אויבך", שהיא כתובה צלי האות י' לפני האות ד', ועל כן הוא לשון יחיד, ולא כתיב "אויבך", בתוספת האות י' לפני האות ד', שאז הוא לשון רבים, עיי"ש, זרם, בספר תורה שלנו אכן כתובה תיבה זו בלשון רבים, "אויבך", ועל כן נלכך לעיין בשינויי הנוסחאות שהיו נפולים צספרי התורה של הקדמונים.

והנה, על פי דבריו הנפלאים של ה"בעל הטורים" כאן, נוכל לפרש צזה גס את ענין ה"ברכה", שכן, היסוד והשורש של תיבת "ברכה" על כל לכותיה, הם שלושה אותיות אלו, ב' ור' וב', והנה גס הם כפולות זמנין הגימ' שלהם מהאותיות שקדמו להם בסדר הא"ב, והם, האותיות א' וק' וי', ואלו, גס עניינו של ה"ברכה" הוא "ההכפלה והריבוי", שהרי זהו עיקר התוכן שיש ב"ברכה", דהיינו, להכפיל את הטוב ולהרבות אותו.

והנה, גס רמז נחמד מאלנו לכך צס"ה, שכן, צפעמים הראשונות שאלנו מולאים לשון "ברכה" בתורה, כולם הם צענין של "הכפלה וריבוי", שכן, שתי הפעמים הראשונות שמאלנו לשון "ברכה" בתורה, הם צמלות "פרו ורבו", וכמו שנאמר (צראשית א' כ"ב), "ויברך אותם אלקים לאמור פרו ורבו ומלאו את המים בימים והעוף ירב בארץ", ולאחר מכן מאלנו שוב שנית צמקרא שכתוב (כ"ח), "ויברך אותם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה

ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרומשת על הארץ, והכי לנו "ראיה מהימנא" שענין ה"ברכה" הוא ההכפלה והריבוי.

מדכריהם, שענין ה"ברכה" הוא ה"ריבוי" וה"הכפלה" של "תוספת טובה", וכן כריבוי ותוספת של "בן זוג" ושל "נפש יתירה", והוא ביאור ורמז נפלא בס"ד.

* * *

והפעם השלישית שמלאנו לשון "ברכה" צתורה, הוא על יום השבת, וכמו שנאמר (בראשית ב' ג'), "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות", ופירש רש"י, "ברכו במן, שכל ימות השבוע ירד להם עומר לגולגולת, ובשישי, לחם משנה, וקדשו במן, שלא ירד כלל בשבת, והמקרא כתב על שם העתיד, ע"כ, והכי לנו גם כאן "ראיה מהימנא" שענין הברכה הוא על ה"כפילות", שהכי נזכרו ב"לחם משנה", ועוד כתב שם רש"י בהמשך דבריו, "המלאכה שהיתה ראויה לעשות בשבת, כפל ועשאה בשישי", ע"כ, והנה לנו שוב ראיה נוספת שענין הברכה הוא על ה"כפילות", שכן, מלאכת יום השבת נעשתה ביום השישי, שאז "כפל" את מלאכתו.

ואגב, בברכותיו של יעקב אבינו, צפרקת ויחי, מלאנו לשון של ברכה רק אלל יוסף (בראשית מ"ט כ"ה כ"ו), ושם נזכרים ששה תיבות של ברכה, פעם אחת צתינת "ויברך", וכן צתינת "ברכות" שנכפלה שם חמשה פעמים, והרמז בכך על יוסף שהוא השישי מציון שבעת הרועים, ושהוא כנגד המילה השישית, מידת היסוד, שממנה המקור והשורש לכל הברכות.

ואילו בברכותיו של משה, צפרקת וזאת הברכה, מלאנו לשון של ברכה אלל ארבעה נוספים מן השבטים, ונוספו גם הם על צרכתו של יוסף, שנתצדק שם (דברים ל"ג י"ג) בלשון "מבורכת ה' ארצו", ועוד נוסף כן גם אלל לוי, שנתצדק שם (י"א) בלשון "ברך ה' חילו", וכן אלל גד, וכמו שנאמר שם (כ"ו) "ברוך מרחיב גר", וכן אלל נפתלי, וכמו שנאמר שם (כ"ג) "נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה", וכן אלל אשר, וכמו שנאמר שם (כ"ד) "ברוך מבנים אשר".

* * *

ואחר כל זאת, צין נצין את אשר לרשון חכמינו ז"ל (בראשית רבה י"א א'), "ברכת ה' היא תעשיר (מ"ג משלי כב), זו השבת, שנאמר, ויברך אלקים את יום השביעי", והכי גם ענין העוסק הוא תוספת והכפלה, וכן כתב שם ה"אבן עזרא", וז"ל, "ויברך אלקים, פירוש ברכה, תוספת טובה", והסכים עמו שם הרמב"ן, ואחר שהוסיף שם על דבריו, כתב עוד לאמור, "ואם תצין דברי זה, תדע מה שאמרו בבראשית רבה (י"א ה'), לפי שאין לו בן זוג, ומה שאמרו עוד, כנסת ישראל תהא בן זוגך, ותשכיל, כי בשבת, נפש יתירה באמת", ע"כ, והנה גם כאן למדנו

והייה בהניה ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשבה (דברים כ"ה י"ט), כלומר, שהקצ"ה מלכה להם לצני ישראל, "תמחה את זכר

עמלק מתחת השמים לא תשכח",
 דהיינו, שבני ישראל הם אלו שיעשו זאת,
 ועליהם מוטל החובה למחות את זכרו של
 עמלק, כרס, כפרסת בשלח (שמות י"ז י"ד)
 נשתנו הדברים, ושם נאמר, "ויאמר ה' אל
 משה כתוב זאת זכרון בספר ושים
 באזני יהושע כי מחה אמה את זכר
 עמלק מתחת השמים", ופירושו הוא,
 שהקב"ה צעמנו יעשה זאת, "כי מחה
 אמה", דהיינו, שהקב"ה הוא שימחה
 את זכרו של עמלק, והלא דבר הוא, וכתב
 רבינו בחיי, וז"ל, "מתחת השמים,
 כלומר, הקב"ה ימחה בוחו בשמים",
 והוא מסכם גם את הדברים כך, "כי מחה
 אמה, בתחילה אמה למעלה, ולבסוף
 תמחה למטה", ע"כ.

הרע, ואם כי הוא מסור ביד כל אחד
 ואחד למחות אותו ואת זכרו, אך עליו
 נאמר, "כי מחה אמה את זכר עמלק",
 לפי שהקב"ה צעמנו ימחה אותו כליל,
 ולולי כן לא נוכל לו לעולם, והרי כך אמרו
 חכמינו ז"ל במסכת קידושין (דף ל' ע"ב),
 "אמר רבי שמעון בן לוי, יצרו של אדם
 מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו,
 שנאמר (תהלים ל"ז ל"ב), כופה רשע לזדיק
 ומבקש להמיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו
 אין יכול לו, שנאמר (תהלים ל"ז ל"ג), אלוקים
 לא יעזבנו זידו", ע"כ.

* * *

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה'
אלוקיך בידך ושבית שביו (דברים
כ"א י'), הנה, האותיות הראשונות של ארבעת
התיבות האחרונות של הפסוק, "אלוקיך
בידך ושבית שביו", הם אותיות אבו"ש,
וכשנחליף אותם באותיות א"ת ב"ש, יעלה
זידינו תשפ"ב, (א"ת ב"ש ו"פ ש"ב), כמספר
הגימ' של השנה הצאה עלינו לטובה, שנת
תשפ"ב לפ"ק, ועתה, בשלהי השנה, יש
לקיים את מאמר הקדמונים ז"ל, (רבינו יונה
בספר היראה ועוד), "משנכנס אלול עד
מוצאי יום הכיפורים יהא חרד וירא
מאימת הדין", או כפי שאמרו כלשון קצרה
יותר, (מהרי"ל בספר המנהגים שם מהר"י סג"ל
ועוד), "משנכנס אלול מרבים בתשובה".

ברם, כבר למדנו רבותינו ז"ל, שעבודת
ה"תשובה" לריכה להיות מתוך
"שמחה", וקם במאה זו נכלל הליווי של
דוד המלך ע"ה (תהלים ק' ב') "עבדו את ה'
בשמחה", ונראה לרמז כל זה בתיבות "את
ה' בשמחה", שעולים בגימ' תשפ"ב, וכך
גם התיבות "תשובה באלול", עולים גם
הם בגימ' תשפ"ב, והוא רמז נחמד בס"ד.

והנה, ביאורים נוספים מלאנו על כך
 בספרי הדקדק והרמז, כאשר
 רובם ככולם "בסגנון אחד מתנבאים"
 ואומרים, שאכן, שני ענינים שונים של
 עמלק הם, האחד, כורר היהודים, זה שהיה
 בן בנו של עשו הרשע, ועליו נאמר, "כי
 מחה אמה את זכר עמלק", לפי
 שהקב"ה צעמנו ימחה אותו, ואמנם, יש
 גם עמלק אחר, שהוא היצר הרע, והוא
 מסור ביד כל אחד ואחד למחות אותו
 ואת זכרו, ועליו נלשונו בתורה, "תמחה
 את זכר עמלק", משום שעלינו החובה
 למחותו, עד כאן דברי פי חכמים חן,
 וספתים יסק.

ברם, נראה לפרש באופן אחר בס"ד,
והוא, שעמלק הראשון, כורר
היהודים, זה שהיה בן בנו של עשו הרשע,
עליו נלשונו בתורה, "תמחה את זכר
עמלק", והוא, משום שעלינו מוטל
החובה למחותו, ולכאן נגדו במלחמת
מאה, כרס, יש גם עמלק אחר, שהוא היצר